

Molí de la Sala

Vilada

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: Antiga parròquia de Santa Maria de la Baells
Emplaçament Sota la masia de la Sala, a tocar de la carretera de Berga a Vilada.

Coordenades:

Latitud: 42.12961
Longitud: 1.89671
UTM Est (X): 408813
UTM Nord (Y): 4664756

Classificació

Número de fitxa 08299 - 15
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Medieval Modern Contemporani
Segle XIV
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Número inventari IPA: 3733
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: 08300A0020003000000SS
Autoria de la fitxa Albert Rumbo Soler i Isaac Soca Torres / Martí Picas INSITU SL
Data de registre de la fitxa: dl., 25/03/2002 - 01:00

Descripció

Es tracta d'un massís casal de planta quadrada i de dos pisos d'alçada més golfes. Era un molí fariner. L'aparell de l'edifici és molt regular i la major part és format per pedres tosques, molt abundants a la zona. Molts d'aquests carreus possiblement són aprofitats de l'antiga casa forta que s'endevina al costat del molí i que fou abandonada després de la pesta del segle XIV. La casa forta devia constar almenys d'uns tres pisos d'alçada. Encara s'hi pot veure part de la teulada encastada a la roca, un tros del forn de pa, els forats de l'embigat, un colomar, etc. L'edifici del molí no presenta elements gaire interessants, sobretot per les modificacions que s'hi ha realitzat modernament i que han alterat l'estructura original. És el cas de les terrasses que s'han bastit, a planta alçada, per les parts est i oest, que desvirtuen l'edifici primitiu. L'edifici, per la banda nord, gairebé es troba a tocar d'un petit cingle de pedra. Fins fa pocs anys, damunt de l'esmentat cingle hi havia la bassa i la resclosa del molí, d'aquesta forma s'aconseguia un salt d'aigua d'uns 15 metres que proporcionava molta força motriu al molí. L'aigua procedia de la font de Martins. Actualment l'estructura del molí resta desmantellada i les moles són en un descampat, a un centenar de metres; i l'aigua s'ha reconduït amb finalitats decoratives i d'esbarjo. Tot i la bellesa de l'indret, els entorns de la casa s'han modificat de forma molt artificiosa i s'han convertit en jardins. Això es va fer a partir de continuats moviments de terres, que segurament van destruir importants estrats arqueològics, sobretot a redós d'on hi havia l'antiga casa forta.

Observacions:

Caldria fer un estudi aprofundit en aquest indret, si no fós possible una prospecció arqueològica, almenys seria necessari obtenir una bona planimetria de l'antiga casa forta.

Història

La casa forta contigua al molí presenta la mateixa estructura que les cases fortes dels segles XII-XIII. No obstant això, no podem documentar-la fins al segle XIV. Sembla que es tracta del mas la Tosca ("za Toscha") que apareix en un document de 1338, per mitjà del qual Pere Trapi de l'Espunya donava el mas en sots-emfitèusi a Arnau de Miralles per temps de cinc anys. Ambdós contractants eren de la parròquia de la Baells. Fa la impressió que el mas quedà abandonat després de la pesta de 1348, ja que posteriorment no apareix més a la documentació. Possiblement els carreus i altres materials constructius van ser aprofitats cap al segle XVI quan es bastí pròpiament el molí de la Sala. El 1674 apareix entre la documentació de la Batllia General de Catalunya. Com indica el mateix topònim el molí fou sempre propietat de la masia la Sala, situada a uns centenars de metres. Els Canal de la Sala va tenir sempre molta cura del molí i el van anar modernitzant segons les exigències dels temps, sobretot cap a mitjan segle XVIII. El 1766 era en mans de la vídua Victòria Canal i pagava 140 rals de talla cadastral. Sembla que l'estructura bàsica de l'edifici actual es correspondria amb aquesta època. Quan el molí deixà de funcionar, a mitjan segle XX, encara s'hi van quedar la família Badia com a masovers. Però cap a finals de la dècada dels anys 1980 aquests van haver de deixar la casa i aquesta canvià la seva fesomia i es convertí en una segona residència.

Bibliografia

AADD (1994: 186).
SOCA (en curs: s.p).

